

3-mavzu	Kontrast rangli jismlardan tashkil topgan mavzuli natyurmort ishlash
----------------	---

MASHG'ULOTINING O'QITISH TEXNOLOGIYASI

Vaqti – 8 soat		talbalar soni 20-27 nafar
<i>O'quv mashg'ulotining shakli</i>		amaliy
<i>Mashg'ulotining rejasi</i>	1. Kontrast rangli jismlardan tashkil topgan mavzuli natyurmort ishlash. Natyurmort mavzusi asosida ishlash masalalari. <i>1-ilova</i> 2. Rangtasvirga qo'yiladigan talablar. <i>2-ilova</i> 3. “FSMU” uslubi. <i>3-ilova</i> 4. Adabiyotlar bilan ishlash <i>4-ilova</i>	
<i>O'quv mashg'ulotining maqsadi:</i> Talabalarga Kontrast rangli jismlardan tashkil topgan mavzuli natyurmort ishlash ko'nikma va malakalarini beradi. Eskizlar ishlashni o'rgatadi		
<i>Pedagogik vazifalar:</i> Kontrast rangli jismlardan tashkil topgan mavzuli natyurmort ishlash haqida tushuncha beradi. Rangtasvirga qo'yiladigan talablarni o'rgatish.		<i>O'quv faoliyatining natijalari:</i> Kontrast rangli jismlardan tashkil topgan mavzuli natyurmort ishlash haqida tushunchaga ega bo'ladi. Rangtasvir asosida ishlashni o'rganadi. Rangtasvirga qo'yiladigan talablarni bilib oladi
<i>O'qitish uslubi va texnikasi</i>		Amaliy ish, master klass texnologiyasi
<i>O'qitish vositalari</i>		O'quv uslubiy kompleks, o'quv qo'llanma, tarqatma materiallar, ko'rgazmali plakatlar, slaydlar.
<i>O'qitish shakli</i>		Guruh bo'lib ishlash.
<i>O'qitish shart-sharoitlari</i>		Kompyuter va multimediali vositalar bilan jihozlangan auditoriya va asbob-uskuna, materiallar bilan jihozlangan ustaxona [3.3.]
<i>Monitoring va baholash</i>		Mashg'ulot bo'yicha savol-javob, tahlil natijalari.

AMALIY MASHG'ULOTNING TEXNOLOGIK XARITASI

Faoliyat bosqichlari	Faoliyat mazmuni	
	Pedagog	Magistr
1-bosqich Kirish	1. Rangtasvirda mavzu asosida natyurmort ishlash masalalari haqida ma'lumot beradi. 1-ilova	Rangda mavzu asosida natyurmort ishlash masalalari haqida ma'lumot beradi
2-bosqich. Asosiy	2. Ekranda natyurmortga qo'yiladigan talablar haqida namoyish qiladi va ularga qisqacha ta'rif beradi (2-ilova).	Ekranga rangtasvir faniga qo'yiladigan talablar haqida namoyishni ko'radi.
	3. Mavzu bo'yicha Adabiyotlar bilan ishlash uchun ro'yhat beradi (3-ilova)	3. Mavzu bo'yicha Adabiyotlar bilan tanishadi.
3-bosqich Yakuniy	Darsga yakun yasab, mavzu bo'yicha uyga vazifa beradi	Mavzu bo'yicha uyga vazifa oladilar.

Kontrast rangli jismlardan tashkil topgan mavzuli natyurmort ishlash haqida umumiy tushuncha (1-ilova)

Natyurmortni amaliy tasvirlashning dastlabki bosqichida biroz soddaroq so'ngra esa narsa va buyumlarning bir guruhini tasvirlash kerak. Narsalarning bir

guruh yig'ilganini tasvirlash uchun natyurmort kompozitsiyasini to'g'ri tashkil etish muhimdir. U ikki jihat asosida tuziladi: natura qo'yilmasini tashkiliy qismi (narsalarni tanlay bilish va ularni kompozitsion chiroyli joylashtirish) naturaga nisbatan ko'rish nuqtasini aniqlash va qog'oz yuzasida qo'yilmani tasvirlash.

O'quv natyurmort qo'yilmasini tuzishda quyidagi qonun-qoidalariga rioya qilish kerak. Har bir o'quv natyurmortning mazmuni rangtasvir dasturida ko'rsatilganidek aniq maqsad va vazifaga ega bo'lishi kerak. Talabalar natura qo'yilmasini tasvirlash jarayonida aynan qanday nazariy bilim va amaliy ko'nikmalarni o'zlashtirishlarini tasavvur eta olishimiz kerak. O'quv vazifalardan tashqari, natyurmort estetik talablarga ham javob berishi kerak: buyum va narsalar aynan mavzuga oid bo'lishi, mazmun jihatdan ma'noli va ta'sirchan bo'lishi va ma'lum g'oyani ilgari surishi kerak.

Natyurmort kompozitsiyasi ustida odatda narsalardan natura qo'yilmasini tuzmasdan ilgari fikrlar yurgiziladi. O'quv yoki ijodiy vazifalar asosida rassom ongida bo'lajak natura qo'yilmasining xomaki obrazi haqida tasavvur hosil bo'ladi.

Natyurmortni tuzish mobaynida shakli mayda naqshlar bilan bezatilgan, konstruktsiyasi murakkab narsalardan yiroqda bo'lgan ma'qul. Murakkab buyumlarga burmali issiq rangdagi gazlamani kiritish mumkin. Natyurmort qo'yilmasi haddan tashqari murakkab shaklli va rang jihatdan rang-barang bo'lishi qo'yilmadagi rang munosabatlar mohiya-tini tushunishga qiyinchilik tug'diradi. Shuning uchun oq ranlardagi buyumlardan tashkil topgan natyurmortni maqsad qilib olamiz.

Natyurmort qo'yilmasini ufq chizig'iga nisbatan pastda joylashgani ma'qul, chunki buyum va narsalarning ostki qismi (ularning asosi) stol ustida aniq ko'rinib turishi kerak. Agar narsalarning asosi bir chiziq bo'yicha qo'yilsa, stol yuzining gorizontal tekisligi ko'rinmay qoladi, bu esa natyurmortni fazoviy echimiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Natura qo'yilmasidagi narsalarning ranglari ma'lum darajada bir-biriga yaqin va monand bo'lishi kerak.

O'quv qo'yilmalardagi fon (zamin) muhim ahami-yatga ega. U turli rang va och to'qligi bo'yicha, barobar kontrast kuchi bilan narsalarni idrok etishga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Narsalarning yarim-soya va soyali tomonlari och fonda sezilarli ko'rinib turadi. Qoramtir fonda narsalar o'zining yorug'lik sifatlarini ko'proq namoyish etadi. Fonning tusi och va to'q narsalar orasida o'rtacha bo'lishi, rang

jihatdan silliq va ko'zga yaqqol ko'rinmasligi naturaning muvaffaqiyatli tasvirlanishiga yordam beradi. Masalan, oq narsalarda fon neytral qizil tanlanadi, iloji boricha, natyurmortning foni bilan tagligi (stolning gorizont tekisligi) tabiiy bo'lishi kerak. O'quv natyurmortning kompozitsiyasi turlicha echimga egadir. Biroq badiiy pedagogika va realistik san'at tabiat bilan bayon etilgan asosiy talablar o'zgarmay qolmoqda: aniqlik, badiiy ifodalilik, o'quv metodik vazifalarning mavjudligi. Rangtasvirning asosiy vazifasi shundan iboratki, buyum va narsalarning hajmliligi, materiallik va rangdorlik sifatlarini natura qo'yilmasidek aniq tasvirlash hamda qo'yilmani yaxlit tusda yakunlash maqsadga muvofiqdir.

Mavzu yuzasidan test topshiriqlari (2-ilova)

«Qadimgi Shark» iborasi deb qaysi mintaqaga nazarda tutiladi?	*Xitoydan kadimgi Rimgacha bo'lgan mintaq.	Qadimgi Grek Rim davlatlaridan Sharkda va Janubda joylashgan grafik mintaq.	Kuldorlik davridagi xamma davlatlar
«Ko'chma ko'rgazmalar birodarligi» ga a'zo bo'lgan va unda ijod etgan rassomlar qanday nom olgan?	*« Sayyor rassomlar »	« Ko'chmanchi rassomlar »	« Revolyutsion rassomlar »
«Mona Liza» asari muallifini ko'rsating?	*Leonardo da Vinchi	Mikelanjelo	A. Dyurer
«Monumental» so'zining ma'nosi nima?	*katta o'lchamli	kichik o'lchamli	tashviqot
«Renessans» so'zining ma'nosi	*uyg'onish davri	rassomlar davri	inqiroz davri

FSMU texnologiyasi

Ushbu texnologiya munozarali masalalarni hal etishda hamda o'quv jarayonini baxs-munozarali o'tkazishda qo'llaniladi, chunki bu texnologiya talabalarni o'z fikrini ximoya qilishga, erkin fikrlash va o'z fikrini boshqalarga o'tkazishga, ochiq xolda baxslashishga xamda shu bilan birga baxslashish madaniyatini o'ratadi. Tinglovchilarga tarqatilgan oddiy qog'ozga o'z fikrlarini aniq va qisqa xolatda ifoda etib, tasdiqlovchi dalillar yoki inkor etuvchi fikrlarni bayon etishga yordam beradi.

F – fikringizni bayon eting

S – fikringiz bayoniga sabab ko'rsating

M – ko'rsatgan sababingizni isbotlovchi dalil keltiring

U – fikringizni umumlashtiring

Savol	“Rangtasvir” faning predmeti va mazmuni to'g'risida nimalarni bilasiz?
(F) Fikringizni bayon eting	
(S) Fikringiz bayoniga sabab ko'rsating	

(M) Ko'rsatgan sababingizni isbotlovchi dalil keltiring	
(U) Fikringizni umumlashtiring	

Adabiyotlar ro'yxati (3-ilova):

1. S.Abdirasilov, N.Tolipov Rangtasvir. Innovatsiya ziyo, T. 2019
2. S.Abdirasilov, N.Tolipov Rangtasvir. "Poligraf", T. 2017
3. Abduraxmonov G'.M Kompozitsiya asoslari. "Iqtisod-moliya", T. 2010

2.Qo'shimcha adabiyotlar:

4. Aggy Boshoff. Oil-painting Workshop, First American Edition, 2006 Published in the United States by DK Publishing, 375 Hudson Street, New York, 10014
5. Suzanne Brooker Techniques for rendering sky, terrain, trees and water.
6. Victoria Adams. All rights reserved.
7. Sultonov X. "Rangtasvir" (grizaylda ishlash) metodik qo'llanma TDPU rizografi, 2014
8. S.Abdirasilov, S.Mahkamova, N.Isaxojiyeva Tasviriy san'at to'garagi Toshkent, "Sharq", 2012
9. S.Abdirasilov, S.Mahkamova. "Iste'dod" Toshkent, TDPU rizografi, 2014

3.Elektron ta'lim resurslari

10. www.tdnu.uz
11. www.ZivoNet.Uz
12. www.edu.uz
13. tdpu-internet.ped

Mavzu yuzasidan uyga vazifa (4-ilova):

Mavzuli natyurmort ishlash, uning konstruktiv tuzilishlarini hisobga olish. Tasvirning yorug' va soyalarini aniqlab, rang berish.